Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchényi-utcza SIMON-ház Kunz József ur kereskedésével szemben.

HIRDETMÈNYEK,
előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASAGI LAP.
A SZABADELVÜ PART KÖZLÖNYE.
Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva vagy vidéki postán küldve
Egész évre „ „ „ „ „ 10 frt — kr
Félévre „ „ „ „ „ 5 frt — kr.
Negyedévre „ „ „ „ „ 2 frt 50 kr.
Egy hóra „ „ „ „ „ 1 frt — kr.

Hirdetési dij:
Ot-hasábospetitsor egyszeri beigtatásáért 5kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábos petitsorért 20 kr.
Hirdetést vagy reclamot magában foglalt apróhirdetés sora 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889. Debreczen. Szombat November 30. 236. szám.

Közélelmezési vásárcsarnok Debreczenben.

(Z—i.) Debreczen város törvényhatóságának asztalára, Debreczen közönségének szine elé nagyszabásu terv van letéve. A terv egy debreczeni polgártól származik, ki már eddig is több közhasznu eszmének és intézménynek volt kezdeményezője és keresztülvivője, egyik tagjától azon polgárságnak, melynek tevékeny, munkás közszelleme, haladni vágyó értelmessége, áldozatkészsége, nagy urak és kormányuk kegye, támogatása nélkül, csupán a maga erejéből Debreczent a magyarföld elsőrangu városává emelte, a városiasodásnak százféle modern követelményeivel ellátta s ezáltal a magyar-állam egyik legszilárdabb, legbecsesebb fenntartó elemévé fejlesztette.

Az épitő munka folyton folyik. Uj eszmék, uj tervek merülnek felszinre s a mi ambiciozus polgárságunk uj eszméknek uj terveknek megvalósitásán fáradozik, dolgozik, fényesen jelezve fajának életrevalóságát.

Az a nagyszabásu terv, mely most kezdi foglalkoztatni az elméket városunkban, a közélelmezési árucsarnok épitése, ugy közgazdasági, mint közegészségügyi szempontból egyformán kiváló jelentőségü s ha csakugyan megvalósul, és pedig egészséges elveken — bizunk benne, hogy ha nem is mindjárt, de nehány év mulva megvalósul — egy olyan nagyszerü intézménynyel gazdagodik Debreczen, melynek jótékony hatását ugy a fogyasztó mint az eladó közönség egyformán áldva érezi és a mely városunknak egyik inpozáns látnivalója leend.

A vásárcsarnokok nyugoton nem csupán a legnagyobb városok, minők Páris, London, Berlin, hanem a negyed—ötödrangu városokban is meghonosodtak és sikerrel prosperálnak. A mi bizonyára nem volna ugy, ha a vásárcsarnokok intézménye, a hozákötött várakozásukat nem elégitené ki, ha a vevő és elárusitó közönségnek kitünő szolgálatot nem tenne.

Magyarországon még idegen a vásárcsarnokok intézménye, mert nem ismervén gyakorlati fontosságukat, hasznosságukat s régi, megcsontosodott szokásainkkal nem szivesen szakitván, a közönség idegenkedik töle s előitélettel, aggodalommal viseltetik iránta. Félünk, hogy ebben a talajban nem él meg. Pedig a legelső árucsarnokoknak a spanyol, olasz, német és angol föld is igen. szokatlan talaj volt, mégis fölvirágzottak benne. — Ez bizonyitja a vásárcsarnokok föltétlen életrevalóságát.

Hazánkban ez ideig csak Fiume állitott vásárcsarnokot, kettőt is . . . és nincs oka megbánni. Budapesten már régóta foglalkoznak ilyen tervvel; de a szándék csak az idén nyert határozottabb alakot, az által, hogy egy Beznier de la Poudonerie nevü párisi mérnök Münnich Aurél orsz képviselő által egy a lehető legegészségesebb elveken alapuló ajánlatot (az élelmezés ügyét maga a város vezeti, a kereskedelem szabadsága biztosittatik, a városi közegek folytonos felügyelete alatt; ajánlattévő az épitéshez és üzem megindításához a szükséges 6 millió forintot megszerezi, oly módon, hogy az egészben a csarnok jövedelméből fog visszafizettetni) terjesztett a főváros tanácsa elé s ezen ajánlat Baross miniszternek is annyira megnyerte a tetszését, miszerint leirott a fővároshoz, hogy most már az ügyet semmi körülmények között ne engedje elposványosodni.

Nos hát, ime Debreczennek is akadt egy ilyen Beznier-je dr. Balkányi Miklós ügyvéd személyében, a ki vásárcsarnok épitésére komoly ajánlatot tett a városi hatóságnak (körülbelől félévvel ezelőtt; akkor közöltük ezt az ajánlatot) s ahhoz mellékelte a terveket is alternative kidolgozva három helyre.

Azóta bus feledés homályába merülni látszottak a szépen megrajzolt tervek, mignem tegnapra — igen helyesen — számos tekintélyes polgárt értekezletre hivott össze Simonffy Imre polgármester ur, ugy találván, hogy az ügy sikere érdekében legjobb, ha mindenekelőtt az irányadó, legbefolyásosabb polgárok ismerkednek meg az eszmével és ezek hangulata puhatoltatik ki.

Örömmel tapasztaltuk, hogy mindnyájan, a kik megjelentek, üdvözölve fogadták az eszmét; senki kétségbe nem vonta közülök a vásárcsarnokok fontosságát, szükséges voltát még Debreczenre vonatkozólag is, s valamennyien azon ohajtással távoztak, vajha minél elébb létesülhetne.

* * *

Az értekezleten az elnöklő Simonffy Imre kir. tan. polgármesteren kivül jelen voltak: Csanak József, dr. Király Ferencz Sesztina Lajos, Berger Henrik, Zádor Lajos, dr. Sárváry Gyula, Beke Mihály, Balogh Mihály, Szabó József (főszámvevő), Bechert Manó, dr. Bakonyi Samu, Steinberger Gyula, Beszler Lajos stb. és dr. Balkányi Miklós, a ki terjedelmesen ismertette a vásárcsarnokok keletkezésének történetét, általában fontosságukat a közegészségügy, köztisztaság, közgazdaság, közélelmezésre nézve; kiemelte a különféle kényelmi, üzleti előnyöket, melyek a vásárcsarnokok fenállásából a termelő, az eladó és vevő közönség élvez. — Számokban mutatta ki, hogy a rendszeres eladással foglalkozók (kofák) a szabadban való árusitás mellett az élelmiszerek romlása, helypénz, — raktárbér czimén kétszer annyit kénytelenek fizetni, illetőleg veszitenek, mint a mennyiben a vásárcsarnokban kerül az üzleti költség.

Majd részletesen ismerteti az általa Fellner Sándor budapesti müépitész szel kidolgoztatott terveket. Ezek szerint a vásárcsarnok vagy a Kis-uj-utcza elejére (2280 □ m. beépitett területtel 525 elárusitó számára) vagy a Hagymatérre (3010 □ m. 544 helylyel) vagy pedig — s ez volna a legjobb — a város istállója telkére, — három utczai fronttal, a Hagymatér, Csapó utcza és Szinház kertje felé épülne (6470 □ m. 1070 helylyel.)

Az ismertetés, melyet különben közérdekü voltánál fogva hétfői számunkban egész terdelmében közlünk, a kivitel pénzügyi módozatait nem érinti.

Ezek után hoszzu, élénk s figyelemre méltó eszmecsere indult meg, — melyben a jelenvoltak legtöbbje részt vett. — Dr. Sárváry Gyula mindenekfelett közegészségügyi tekintetből tartja szükségesnek a vásárcsarnokot; ezért melegen ohajtja létesülését; dr. Balkányinak pedig köszöni a kezdeményezést és ismertetést.

Dr. Király Ferencz a vásárcsarnokoknak ugy közegészségügyi mint közgazdasági jelentőségét elösmeri. — Ő ez utóbbi szempontból tekinti a kérdést. Minthogy Debreczenben, a hol a lakosság tulnyomó része nemcsak fogyasztó, hanem termelő is, különbözik a helyzet a nyugoti városokétől, a hol csaknem kizárólag, sőt teljesen is csupán fogyasztó közönség van, — ezért nagyon megfontolandó: mulhatatlanul szükséges-é nálunk a csarnok. — Elvileg nem ellenzi szükségességét, — hasznos voltát is beismeri; de nem tartja minden aggály nélkül valónak, ha az élelmi czikkek elárusitása a nyugoti chablon szerint centralizáltatik s tart tőle, hogy a csarnoknak ily irányban való létesitése nem fog minden érdeket kielégiteni. Továbbá tudni ohajtja, hogy a vállalat a várostól az engedélyért micsoda jogokat és szolgálmányokat kiván.

Dr. Balkányi Miklós kijelenti, hogy az ő szándéka ezuttal csupán a csarnok intézményének megismertetésére terjedt ki; — mivel nem látja még eldöntöttnek azon kérdést, hogy a város e csarnokot maga kiványa-é létrehozni, vagy magán vállalatra bizza létesitését. — Ha a város nem akarja kezéből kiadni, akkor olyan kérdés, minőt Király Ferencz tett, nem jöhet szóba. — Egyébiránt ő a hatósághoz tett ajánlatában kifejtette, hogy tdlket kér, s a helypénz szedési jogról való lemondást*) 50 évre, melynek elteltével ellenszolgáltatásul dijtalanul, tehermentesen kapná a város a csarnokot. — A tarifát addig is a város szabná meg.

A mi pedig Debreczen és a nyugoti városok közti felhozott különbséget illeti, szóló épen erre fektet nagy sulyt, mert a csarnok a mezőgadazdasági mellékterményeknek nyitna piaczot.

Balogh Mihály, kinek kérdésére dr. Balkányi válaszolta, hogy a csarnokban a megállapitott tarifa szerint bármely termelő polgár árusithat, azon fontos elvi álláspontot foglalja el, hogy a csarnok létesitését a város maga vegye kezébe; külföldön is legtöbb esetben a városok maguk épittetik és kezelik a vásárcsarnokokat.

Zádor Lajos a haladás hatalmas

*) A mi évente 2—3 ezer frt. Z—i.

A „Debreczeni Ellenőr" tárczája.

Az orgona-csokor.

Thalia temploma fényárban uszik. Ünnepi diszt öltött minden. A páholyban, a földszinten ragyogó arczu, ünnepléshez öltözött közönség. A müvésznőnek jutalomjátéka van s az őt szerető közönség ünneppé varázsolta e napot. Ünneppé, melyen tisztelettel hódol és szeretettel adózik mindenki a müvészetnek s lábaihoz rakja az ünnepeltnek a hála és elismerés koszoruját.

Óh, Thália felkentjei nagyon rászolgálnak e koszorukra. Mert, hogy a müvészet muzsája csak ugy maga jószántából homlokon csókoljon valakit, az mese-beszéd. Sok álmatlan éjszaka, sok nélkülözésben, szenvedésben gazdag év telik el addig, mig valaki a müvészet muzsájának, az istennők e legkaczérabbikának kegyébe juthat.

S még akkor is, midőn már a müvész müvészszé lett, hányszor van, hogy midőn a közönség tapsai az álfalak mögé kisérik, ott — senkitől nem látva — keservesen zokog szeretteinek sanyaru sorsa felett. És hányszor van, hogy mig homlokára a müvészet muzsája glóriát tesz, keblén már a halál csirája emlékezteti a szomoru elmulásra, az utolsó jelenetre. És Thália felkentjeinek sem a szomoruságból, sem a nyomoruságból nem szabad mutatniok semmit. A müvészet aranyos palástjával kell betakarniok meghiusult vágyaikat, porba hullt reményeiket, szenvedéseiket.

Müvészet, dicsőség csak egy pénzdarab, melyet a közönség tapsokra vált fel s az értékegyenlőséget helyreállitja az a néhány virágcsokor vagy koszoru, melyek egy-egy ritkaságképen támadt méczenás pár forintjának köszönik lételüket.

Hanem azért a közönség ünnepel.

Lassan emelkedik fel a függöny, betekintést engedve abba a világba, melyet a szinpad deszkái — régi mondás szerint — jelentenek. Pedig jelenthetnének azok koporsót is. Koporsót, melybe az ártatlan ifjuság tarka ábrándjaival, nagyra törő reménykedés szomoru csalódással temetkezik.

Ott áll a müvésznő virágoktól elhalmozva, a kitüntető szeretet minden jeleivel elárasztva. Arczáról boldogság sugárzik. Ragyogtatja azt a nagy tehetséget, mely, ha istenek ajándéka is, de ilyen olympusi magaslatra ő vitte fel.

Azt, hogy ő is mulandó mint virágjai, hogy lelkén a csalódás férge rág, miért ne feledhetné pár pillanatra? Hadd feledje, hogy szivében már megkondult az a tulvilági harang, melynek utolsó ütésére lehull ő is hervadt virágai mellé — s azután a feledés ráboritja szomoru szemfedelét.

Néhány pihenő percze van a felvonás után. Öltözdéje ajtajában hajlongva fogadják hódolói s virágos szavakban igyekeznek kifejezni elragadtatásukat.

Csak egy ifju áll szerényen, félre huzódva, kezében a müvésznőnek szánt egyszerü orgona-csokorral, melyet, hogy a nyilvánosság fényét ne zavarja, csak itt akar átadni.

Egyszerü orgona-csokor, mely talán nem is érzi jól magát a sok fényes, ragyogó virág között, de mely virágnyelven azt látszik mondani: boldog vagyok, ha rád gondolok is.

A szavak is melyekkel átadja egyszerüek, de az az érdemök hogy szivből jöttek s igazok.

A hiu udvarlás mesterei szinte szánakozva nézik őt, a mint a feléje nyujtott szent áhitattal emeli ajkaihoz. Pedig e kéz csók lelkében uj világot gyujt s a titkolt édes szerelem, bóldogitó ábrándjait emeli sokszoros hatványra.

Régi már e szenvedély lelkében; régen eped az elérhetlen után. De hogy volna bátorsága a gazdag, a fényes urakkal egy sorba állani ő a költészet muzsájának szegény gyermeke, ki nehéz munkával keresi kenyerét, ki emez egyszerü csokorra is hónapok óta gyüjtögeti filléreit. Neki boldoldogság, ha egy mosolyt nyerhet jutalmul, egy kéz szoritás meg épen a menybe emeli. Hiába! Szegény embernek ne legyenek nagy igényei érje be a morzsával mely a nagy urak asztaláról lehull!

— — A müvésznő tovább halad vándor utján. Fény, ragyogás kiséri lépteit. Üstökös csillag, melynek ha bolygói elmaradoznak, uj bolygói veszik körül. Régi imádók helyébe ujak jönnek; változhatik körüle minden, csak ő marad a régi — az ünnepelt.

Hanem a szegény ifju titkolt szerelme nem változik. Keresi fényes csillagát a távol ködében s remegve nézi a fény nagyobbodását körüle, tudja hogy azzal együtt az elválasztó ür is nagyobbodik.

S a müvésznő megkapja évenként a szerény orgona csokrot; bár hol legyen felkeresi az őt, hogy elmondja az ifju üzenetét: boldog vagyok ha rád gondolhatok is.

Egyszer aztán a fény hanyatlik, a dicsőség sugarai rövidülnek. A zenithen megfordul az üstökös és közeledik a földhöz — a porhoz.

A virág hervadni indult. A lepke addig repkedett a fény körül mig szárnyait megperzselte.

Óh! a dicsőségnek is van perzselő lángja, melyben a gyémáut sziv is azzá lesz, a mi a gyémánt tüzben — hamuvá!

S a hervadozótól lassankint elmaradoznak mindazok kik az előtt rajongva állták körül. Lassanként magára marad emlékeivel s tört reményeivel, s a pusztitó féreggel ott a szivben, mely végzi gyászos munkáját feltarthatatlanul. Látja lassan elmulni dicsőségének fényét s látja felnyilni előtte ama másik szinpadot, melynek fénye, dicsősége örök. Imádók, udvarlók nincsenek többé, jóbarátok is alig akadnak már. Csak a régi a messze elhagyott van még meg csak a szerény orgona csokor érkezik pontosan. Nincsenek már fényes vetélytársak egyedül áll a csokor a müvésznő asztalán s az kórágyán fekve könnyes szemekkel nézi egyetlen barátját mely most is azt látszik mondani: bóldog vagyok ha rád gondolok is!

És a tört sziv rejtett zugában megszóllal egy szomoru hang, egy édes vágy a távol levő után, ki egyedül volt igaz mindannyi közt . . . Óh ha ezt az életet elől lehetne kezdeni! . . .

Késő! Ütött a tizenkettedik óra s a hervadt virág ott fekszik már a ravatalon kezében az orgona csokorral melyet hü utitársként akart elvinni arra az utra, a melynek pályaköre nem tér vissza soha!

Egyszerü sirbant fedi már a porladót s halottak napjára megérkezik ismét s elhelyezik a sirkeresztre, a csinált virágot az orgona csokrot, melynek szirmai között az esti szellő folyvást suttogja: boldog vagyok, ha rád emlékezem!

Péter Gábor.

A bünös ösvényen.

Regény 1 kötetben. — Irta: **R. P. O.**

58

(Folytatás.)

A nagy öröm napjába azonban üröm is vegyült bele. Hiába a boldogság soha sem marad zavartalan. Pelérdi fölemlitette, hogy nehány

tényezőjének tekinti a vásáresarnokot s ohajtja azt. Az a város, mely nem fejlődik, nem érdemli a város nevet. Ő azonban egyelőre kisebb arányu, egyszerübb s inkább több helyen felállitandó vásárcsarnokot óhajt. Idővel a most bemutatott terveknek is használ vehetnők.

Dr. Király F. szerint, — miután a czélszerüséghez szó sem fér, — azt a kérdést kell tisztázni, hogy a város létesitheti-é? A nehézségeket ő nem financziális, hanem más okokban látja.

Simonffy Imre is teljes elismeréssel nyilatkozik a csarnokok hasznos és szükséges voltáról, s fölemliti azt a történelmi tényt, hogy Debreczen már a régi időkben is gondoskodott némely élelmi czikkek árusitásának központosításáról, mikor a Kisuj-utcza elején két nagy árucsarnokot épittetett melynek egyike ma is áll.

Sesztina Lajos a csarnok épitését kivánatosnak, czélszerünek s egyáltalában el nem ejtendőnek tartja. Az nem akadály, hogy Debreczen lakossága részben maga is termelő. Ha a város érdekei nem szenvednek csorbát, a városnak bele kell menni a kivitelbe. — A bemutatott terveket elfogadja.

Simonffy Imre a csarnokba csak bizonyos élelmi czikkek árusitását szoritaná; Sesztina zsinórmértékül vétetni javasolja a budapesti tervezett árucsarnokot; mig Szabó József mindenekelőtt a pénzügyi kérdéssel szeretne tisztába jönni.

Csanak József tarthatatlannak véleményezi a Piacz-utczán való árusitást, a hol a közönség életveszélynek is kitéve van. Helyesli az árucsarnok eszméjét. Megállapodást kiván az iránt, hogy az értekezlet dr. Balkányinak adjon valamely utmutatást: haladjon-e tovább a megkezdett uton, ha igen, mily irányban? vagy pedig azt mondjuk neki: hiába minden törekvése, ne fáradjon!

Simonffy Imre erre kijelenti, hogy dr. Balkányinak ajánlatát a tanács véleményezés végett kiadta egy bizottságnak.

Dr Király Ferencz, Stál Géza s még többen szólottak e tárgyhoz, majd Zádor Lajos inditványozta általános helyeslés mellett, hogy az értekezlet ajánlja ezen ügyet annak a bizottságnak különös figyelmébe. Zádor Lajos még azt is ajánlotta, hogy ezen ügy is foglaltassék be a kórház, kaszárnyák, vágóhid ügyének keretébe.

Miután elnöklő polgármester megköszönte dr. Balkányinak az ügy érdekében eddig tett buzgólkodását, az értekezlet eloszlott a legjobb indulattal a vásárcsarnok iránt.

* * *

Az értekezlet megállapodása az, hogy dr. Balkányi tervét melegen ajánlja a városi tanács figyelmébe; ajánlattévőt pedig fölkéri hogy tervét jobban részletezze és bővebben fejtse ki, micsoda, mennyi áldozatot kér a várostól és melyek azon jogok és előnyök, melyek ezen áldozattal, mint ellen szolgálmányok, szemben állanak.

A képviselőházi botrányok. Az országgyülési szabadelvü párt tagjai csütörtökön este magánjellegü tanácskozásra gyültek össze, melynek tárgyát a képviselőházban felmerült rendzavarosok képezték. — A tanácskomány, melyben Szapári Gyula gr. és Szilágyi Dezső miniszteren kivül a párt tagjai részéről Horváth Gyula, Gajáry Ödön Perlaky Elek, Hegedüs Sándor, Iványka Imre és még többen vettek részt, és melynek során a párt tagjai részéről történt minden felszólalás általános helyeslés mellett hangsulyozta a párt teljes solidaritását a kormányelnökkel és a kormány minden tagjával: a ház tanácskozási rendjének és méltóságnak biztositása s a személyes támadások elfajulásának meggátlása czéljából — egyértelmüleg azon véleménynek adott kifejezést, hogy a házszabályok jövőre egész szigorral és teljesen alkalmaztassanak és a ház elnöke erre felkérendő.

Országgyülés.

Budapest, november 28

A képviselőház, mai ülésében tovább folytatta az általános budget-vitát. Előbb azonban harmadszori felolvasásban elfogadtatott az indemnithy-javaslat. — A budget vitát ma Boda Vilmos nyitotta meg, ki a honossági törvény módositása iránt adott be határozati javaslatot azon esetre, ha Irányié nem fogadtatnék el, minek folytán Perczel Miklós a magáét visszavonta. Szalay Károly pénzügyi és közgazdasági fejtegetésekkel, a cabinet reconstructiójának birálatával és a Tisza elleni erőspattogással vette igénybe a ház idejét.

Az ülés ezután, ha nem is ingerült, de zajosabb kezdett lenni. Persze Polónyi beszélt most, kinek beszéde alatt Károlyi Gábor grófot egy otromba közbeszólásáért elnök rendreutasitotta. Polónyi a miniszterelnök nyilatkozataival foglalkozott; ennek Kossuthra vonatkozó kijelentését nem törvénymagyarázó erejünek mondá. Tiszát, tegnapi szavai miatt, azzal a képtelenséggel is vádolta, hogy bizalmatlanságot hint a nemzet és a korona között. Majd előadja, mit mondott Kossuth, midőn Turinban Polónyiék fölkeresték: ha a király megadná az országnak a függetlenséget, örökre biztositná magának a nemzet hüségét. Egyébiránt Polonyi öblös szavai még a szélsőbalt is jóformán közönyösen hagyták.

Öt percznyi szünet után Eötvös Károly beszélt hosszasan s az ellenzékre már nagyobb hatással. Mindjárt beszéde elején sértő kifejezéseket használt a többségre, miért is elnök a szónokot zajos helyeslések közt rendre utasitotta. Eötvös ezután igen épületes vallomásokat tett: elismerte, hogy az ellenzék magatartása Tiszával szemben, a parlament terében, nem helyeselhető eljárás, sőt tovább ment, kimondá azt is, még pedig igen jellemzően az ellenzék zajos helyesléseitől kisérve, hogy a parlamentarismusra nem ad semmit. Majd elsincerisálta, hány töredékre és árnyalatra volt oszolva a Deák-párt a fusiókor s miért ment bele e párt a fusióba. Kossuthra nézve azt mondá Eötvös, hogy a szélbal Kossuthot egy tartalék-eszmének tartja bizonyos személyekre. Az ellenzék viharosan megéjenezte Eötvöst, beszéde végeztével.

Szilágyi Dezső Eötvös ellenében az ügyészség magatartására nézve nyilatkozott — a kaposvári választás ügyében. Varasdy pedig visszautasitá Eötvös alaptalan vádjait a vasmegyei königazgatás tekintetében.

Wekerle miniszter szólalt fel most s a ház osztatlan, zajos derültsége és a többség kitörő helyeslései közt, ritka sikerü humorral apostrozhálta Eötvös szavait, melyek feltételes loyalitásra és feltételes parlamentarismusra vezetnek. Egyuttal pedig hatásosan óvást emelt az ellen, mintha a pénzügyi administratió pártczélokra használtatnék fel. Wekerle beszédére viharos éljenzés tört ki a többségből.

Még Pázmándy beszélt a budget ellen, kinek Varasdy sikerült replicában válazzolt, személyes megtámadtatás czimén.

Holnap folytatja a ház az általános budgetvitát.

*

Budapest, november 29.

A képviselőház mai ülése egy incidenssel kezdődött, mely majdnem egy órai discussiót provocált, Ugyanis Beöthy Ákos, az elnökhöz intézett kérdés alakjában. szóba hozta a szabadelvü párkörben tegnap este történteket, mint melyek az elnök állására és magatartására vonatkoznak. Elnök, általános helyeslésektől kisérve előadta, hogy ő nem foglal el pártálást, istenen kivül csak lelkiismeretének felelős elnöki magatartásáért; semmi más befolyásnak nem enged. De erről nincs is szó. A szabadelvü körben egyszerüen megbeszéltetett, mint napi esemény, a mi a házban történik.

A kérdéshez erre többen szóltak hozzá. Beöthy Ákos, Ugron Gábor és Horánszky megnyugvással vették ugyan tudomással az elnök nyilatkozatát, de azt igyekeztek kimutatni, mintha a többség pressiót akarna gyakorolni a ház elnökére. Beöthy azon kérdés esetleges fölvetésével fenyegetőzött, hogy a ház elnöke lehet-e valamely pártkörnek a tagja (de egy negyed óra mulva, mikor elnök erre megfelelt, ugyanazon Beöthy Ákos, óriás derültséget keltő következetességgel az kiáltá közbe, hopy szivesen látja az elnököt — mérsékelt ellenzéki pártkör tagjául). Horánszky meg azt akarta kimagyarázni a szabadelvüpártkörben történetekből, mintha a többség nem volna megelégedve az elnök eddigi magatartásával.

A szabadelvüpárt részéről Horváth Gyula és Darányi Ignácz, igentalpra esetten és nagy hatással szóltak a kérdéshez. Utaltak a szenvedélyek elvadulására, melyet kell alkalmazni és utaltak arra, hogy mig a miniszterelnöktől azt követelik, hogy vezesse a házat, másfelől lábbal tiporva a szólásszabadságod, megakadályozzák minden felszólalásában a mi már türhetlen s a parlamentarismus megrontása. A többség zajos lelkes éljeuzésekkel fejezé ki, hogy egyetért a szónokokkal, Erre a vita minden határozathozatal nélkül véget ért s az ellenzék is teljesen lecsendesült.

Következett most a költségvetés feletti zárbeszédek megtartása. Hegedüs Sándor előadó nagyszabásu és nagyhatásu zárbeszédet tartott, melynek első részében szakszerüen czáfolá a költségvetés ellen felhozott érveket, a másodikban pedig a többséget felvillanyozó, lendületteljes polemiában szedte szét az ellenzék politikai érveit és verte viszsza Tisza elleni támadásait. Ritka sikerü beszédének leghatásosabb részei éppen ezek, melyekkel marcans vonásokkal mutatta be az ellenzéki harczmodort s annak „hamisitatlan parlamentarismusát.“ És perczekig tartó görcsös derültségre fakasztá a házat, midőn a két vezér után haladó Kaasról s a mérsékelt ellenzék „türelmetlenségének“ okairól szólt. A többség tartósan megéljenzé az előadót, kinek sokan kézszoritással fejezték ki örömüket sikere fölött. — Hegedüs két felszólalást provocált beszédével: Beöthy Ákosét és Kaas Ivorét, ki azon leleplezéssel lepte meg a házat, hogy Tisza ellen a véderővitakor merénylet volt készülőben.

Hegedüs egy angol adomával ismét a ház óriási derültségének tárgyává tette Kaas bárót.

Öt percznyi szünet után Irányi és Wekerle miniszter tarták zárbeszédeiket. Előbbi az ellenzéken, utóbbi a többség padjain keltett nagy hatást — Majd Apponyi rectificáló szavai után, melyek élét Wekerle s Tisza ellen irányzá, kik azonban nem maradtak adósok a válaszszal, a vita befejeztetett. — Most a szavazás következett.

A költségvetést a ház nagy többséggel általánosságban, a részletes tárgyalás alapjáu, elfogadta.

Irányi határozati javaslatát a ház, 193 szavazattal 84 ellenében, a Boda Vilmos határozati javaslatát pedig 100 szavazattöbbséggel mellőzte.

Napi hirek.

— **Tombolaestély.** A debreczeni „Fröbel-egylet“ által rendezendő tombolával egybekötött tánczvigalom a korona szálloda nagytermében deczember hó 7-én szombaton fog megtartatni s minthogy külön meghivók egy általában nem küldetnek, a kellemes szorakozást igérő mulatságra ez uton hivjuk fel olvasóink becses figyelmét.

— **A debreczeni vadász társaság** vasárnap deczember 1-én délelőtt 10 órakor közgyülést tart a városház tanácstermében — Az elnökség.

— **Vármegyei közgyülés.** Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsága decz hó 10-dikén közgyülést tart; ekkor fog a tisztujitás ideje kitüzetni. Decz. 2-dikán pedig számonkérőszék lesz, melyen aug. 15-től nov. 15-ig való tevékenységről kell kimutatást készitenlök a tisztviselőknek.

— **Elhunyt képviselő.** A magyar képviselőháznak ismét halottja van. Zalay István, a zemplénmegyei mádi kerület országgy. képviselője hosszas sulyos betegség után meghalt Zalay régóta betegeskedett, s hogy kerületében mily aggadalommal kisérték a népszerü képviselő egészségi állapotának kedvezőtlen fordulatát, bizonyitja az a ritka körülmény, hogy egyes falvakban és községekben a plébánosok misét mondtak felgyógyulásáért. Zalay István 1837-ben Budapesten született, iskoláit Debrecenben, Mikolcon és Bécsben végezte. Majd Zemplénmegyében megtelepedve, az alkotmányos korszak beálltával, tiszteletbeli jegyzője lett a megyének. 1869-ben a mádi kerület országgy. képviselővé választotta s azóta egymásután kétszer, 1875-ben és 1885 ben küldetett fel az országgyülésre, a hol most ötödizben képviselte kerületét. A bortermelés körül nagy érdemeket szerzett és a hegyalja bortermelő-egyesületnek éveken át alelnöke és Zemplénmegyei közgazdasági előadója volt. A házban a szabadelvü párthoz tartozott és tagja volt a közlekedésügyi bizottságnak.

— **Sétahangverseny.** A Margit fürdőben minden vasárnap tartani szokott sétahangverseny holnapi müsora a következő: 1. Induló, Czapektől. 2. Nyitány „II. Rákóczy Ferencz“ czimü drámából, Kélertől. 3. Walzer „A hol a czitrom virágzik,“ Strausstól. 4. Korcsolya postadal (uj) Ziehrertől. 5. Egyveleg a bécsi népzenéből (uj), Komzáktól. 6. Magyar rhapsódia Nr. 4 Liszttől. 7. Kéz a kézben concertpolka két hegedüre, Schirbeltől. 8. Erdő zugás. Vonózenére áttéve Czibulkától. 9. Egyveleg „Ripp van Winkle“ operettéből, Planquettetől. Kezdete 4 órakor.

— **Hangverseny Böszörményben.** A hajdu böszörményi városi dalkör által Dr. Klein Józsefné urnő Mező Mariska kisasszony, és Szabolcska Mihály debreczeni főiskolai szenior, Uzonyi Géza debreczeni joghallgató urak szives közremüködésével folvó év deczember hó 7-én a volt Hajdu-kerület székesháza nagytermében, saját lobogójának megszerzésére felolvasással egybekött hangverseny rendeztetik. A következő müsorozattal: I ső szakasz; 1. Lelkesedés dala Liszt Ferenctől, énekli a dalkör. 2. Magyar Abránd. Székely Imrétől, zongorán előadja Dr. Klein Józsefné urnő. 3. Olyan a te dalod . . . Huber Károlytól énekli a dalkör. 4. Hegedü hangverseny. Ch. de Beriottól. Op. 104. Allegró, Adagio. Rondó. Hegedün zongora kisérettel előadja Uzonyi Géza. II ik szakasz: 5. Felolvasás, Szabolcska Mihálytól. 6. Egyveleg, Bellini Alvajáró operájából, zongorán előadja Dr. Klein Józsefné urnő. 7. Népdal egyveleg — átirta Papp Dezső, énekli a dalkör. 8. Ballada — Wieuxtempstől. Menuetto, Schuberttől — előadja Uzonyi Géza. Záradékul: Szabadság-dal Hubert Károlytól, Mező Mariska k. a. zongora kisérete mellett énekli a dalkör. A 4 ik és 8-ik szám zongora kiséretét Csáthy Ferencz ur fogja játszani. Helyárak: I—VI. sor 1 frt VI—VIII, sorig 70 kr. a következő sorok 50 kr, állóhely 40 kr. Jegyek előre válthatók: Ray Lajos gyógyszertárában s este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdete este fél 8 órakor. Kéretik a n. é. közönség a pontos megjelenésre, hogy a későn jövetel által az előadás ne zavartassék.

— **Emke-lakatok.** Az Emke gyüjtőperselyei vékony sárgadróttal körülfont spárgával s az „Emke“ felirást viselő ólompecsétekkel vannak lezárva. — Gonoszkezek könnyen kettémetszhetik ezt a szerény köteléket. Igaz, hogy nagyon elvetemült ficzkó lehet az, a ki az Emkét ily módon megrabolja; de olyan helyeken, a hol sok ember megfordul, sőt magánházaknál sincsen kizárva az ilyen istentelen tolvajlásnak az eshetősége és mindenesetre nagyobb megnyugvására szolgálhat a perselytartóknak, ha biztos zár alatt tudják a perselyeket. — Most Tóth Gyula vaskereskedése részéről Győrffy Aladár ur, felette praktikus leleményes szerkezetü lakattal ajándékozta meg a szerkesztőségünkben levő Emke perselyt, melyben már jókora összeg lehet. — Természetesen a régi köteléket is érintetlenül rajta

---

nap mulva elbucsuzik barátaitól, kikhez határtalan rokonszenve és hálája füzi.

Paula hirtelenül elkomorult, fejét lehorgasztá, éppen csak ugy mint virágai, mikor zivatar csapkodja meg őket.

— De látja nagyon lesujt, annyira megszerettük, annyira hozzá szoktunk hogy eltünése nagyon nagy szomorusággal fogja eltölteni magányos életünket. Miért is kell elszakadnunk a jó emberektől, minő rosz intézkedése ez a kegyetlen sorsnak, mondá fájó szelidséggel a jó leány. Pelérdinek oly jól esték ezek a kedves szavak, noha őt is megremegtette az elválás gondolata.

A valódi szerelem valami eszményi, valami emberfeletti jelleget ád az arcznak, a hangnak, az egész lénynek és ennek nyilvánulása kisugárzott a fiatal ember előtt s a gyönyörü szőke leányka mély szemeiből, a fájdalomtól elzsibbat lelke hirtelenül tisztán látva ocsudott fel dermetségéből, maga előtt látta az angyal szépségét a maga tiszta és teljes tökéletességében, meglelte benne, mintegy varázsütésre kétszereződött erővel, azt a magasztosabb rajongást, mely a föld felett magasra emeli a szerető lényt, azt a költészetet szőve az életébe, mely minden nagyobb és kisebb fájdalmával, örömével, boldogságával oly határtalanul édes, igézetes és mennyei. A szerelem az a költészet, melyhez minden emberi lénynek meg van a joga, melynek csábos ihlete hatalmasan csillogtatja fel előttünk a boldogságot, végtelen bája büvöletében az élet legfőbb, legcsodásabb gyönyöre rejlik. A félénkség és az édes sovárgás vegyülékével tekintett még egyre Paula a szép ifju halvány arczába, szemeivel mintegy azt fejezve ki.

— Hát eltudnál hagyni, képes volnál nékem fájdalmat szerezni? Hát nem nyujt neked kárpótlást mindenért, ez a szív, melynek minden dobbanása érted ver? vagy hát vigy magaddal, megyek én veled, mint hü kisérő bár merre vidáman, boldogon és érjen utól bármi ez életben én hivséges vigasztalód leendek.

Az ifju ember lehangoló felelete ilyen forma volt:

— Befejezem meg-megkezdett képedet, azt tartsd meg emlékül és gondolj néha reám, előttem nemes leány feledhetetlen maradsz, tündéri alakod képzetemben kecsesen, bübájosan suhog majd szüntelenül körülöttem és gyakran tör ki majd ajkaimon a kegyetlen sors iránt a vád, hogy miért nem te voltál az a nő, kinek látásánál szivem először dobbant meg hangosabban.

Az egész délutánt együtt töltötték el, az öreg ur sokat beszélt nékik multjából, sok utazásairól, és az est is együtt érte őket.

Ott ültek a fensikon, melyen a megboldogult anya sirja állott, fehér márvány madonna szobrával.

A nap végső arany sugaraival eltünt a hegyek mögé és az alkonyat nyugalmasan intett feléjök, a kövezett országut felől a haza sietö munkásnép zaja jutott el hozzájok, ifju legények és leányok mélabus dalokat énekeltek, melyeknek szava a szív édes panaszaként hangzott fel a légben, sietve, majd dévajkodva haladtak tova, mig az elvénült napszámos lankadtan, fáradtan követte a mosolygó ifjuságot, melynek jó kedvét nem törte meg a nap veritékes fáradalma. Nyomokban jött a csorda tompa kolompálásával és harsány ostor csattogtatásával egész por felleget verve fel maga után. A madárkák is vissza repültek fészkeikbe, szeretkezve simultak egymás mellé és a falu tornyában megszólalt a régi harang bizalmas szava, áldást hintve a jámbor hivő fejeire, magasztos, tiszta áhitatot keltve az erkölcsös szivekben.

A harang megható zugása még egyre tovaszállt a völgy csendjében, Paula pedig felszökött ültéből és gyorsan a madonna fehér márvány szobrához szaladt. Egyszerre a szobor elé borulva, két kis kezét össze kulcsolja és buzgó imába tört ki ajka. A kedves, nemes indulatu leányka elragadó bensőséggel oda simult a szent szüz lábaihoz, eszményi arcza fellángolt, merengő, majdnem átszellemült tekintetét meginditóan emelte fel a fehér márvány madonnához, mely szelid mosolygással és végtelen nyájassággal nézett le rája.

Volt e jelenetben valami megkapó, valami elragadó, valami fenséges.

Pelérdin határtalan meghatottság vett erőt, egész lelke föllendült, szemében gyorsan fény gyult ki, a szelid és magasztos bübájtól elvarázsoltan lényét rendkivüli áhitat fogta el. Szeretett volna oda borulni az eszményes gyermek mellé és vele együtt hangos imában felfohászkodni. Oly igézetes, oly annyira mennyei volt ez a kép, hogy szerette volna csodálatában ki lehelni szomoru életét. Minő különös gondolatok járták át agyát az ihletes bámulat által lebilincselten.

— Istenem, minő szép! suttogá fel egész akaratlanul.

— Mély és tiszta érzés válaszolá az apa, ki ősz fejéről leemelte kalapját. Látja az ilyen nőnek a fia soha sem lesz atheista.

A harang elnémult, utolsó hang hulláma végig rezgett busan, halkan a szerény nyugalmas kik házikók felett és Paula egy szelid mosolylyal fordult a két férfi felé, a kik nagyon elmerültek az ő csodálatában.

Még egy jó ideig ültek együtt. A fákat homály övezte, az esti csillag fölragyogott, a hold magasabbra emelkedett. Az idős férfiu felállt és nyomban mind a hárman letelé haladtak. Az ut kanyarulatánál Réné Pál és Paula bucsut vettek a fiatal embertől.

Paula a szokottnál jobban szoritotta meg Ákos kezét és az ifju figyelmét nem kerülte ki annak lágy reszketése, s midőn egymásra néztek mind kettéjök szemében egyszerre láng csapott föl.

(Folyt. köv.)

hagytuk a perselyen. — A Wertheim lakatnál is biztosabb zárószerszám kulcsát Györffy Aladár urnál hagytuk a ki azt át fogja adni Simonffy Imre polgármester urnak. Györffy Aladár ur minden perselytartónak, tekintettel a perselyek hazafias czéljára, ingyen fog ilyen lakattal szolgálni, ha ez iránt az ő üzletében vagy nálunk jelentkezik. Gyüjtőperselyekért készségesen irunk Kolozsvárra s kiváló örömünkre szolgálna, ha Debreczenből urnőknek, kisasszonyoknak, vendéglőknek, kévéházaknak, üzleteknek, hivataloknak minél több ilyen szolgálatot volna alkalmunk tenni.

— **Köszönet nyilvánitás.** Fogagadják gyermekeim nevében is mind azok, kik néh. felejthetetlen férjemnek f. hó 29 : történt végtisztesség megadásánál személyes megjelenésükkel a pótolhatlan veszteségem feletti véghetlen fájdalmamon enyhiteni iparkodtak hálás köszönetemet. Geiger Adolf özvegye.

— **Mai és holnapi szórakozások.** A közönség válogathat : a szinházban „Nórá“-t játszák, Ibsen világhirü drámáját, a kereskedő ifjak dalköre dalestélyt rendez a „Koronа“-ban, Németh András megnyitja a „Fiume“ kávéházat ; a Hungáriában ma zeneestély. Holnap d. e. a Nimródok gyüléseznek a városházán ; — d. u. ugyanott dr. Holub átrika utazó felolvasást tart a felolvasókör rendezése mellett ; ugyanakkor, csakhogy a Szikszay „Margit“ fürdőben sétahangverseny a 37. gyalogezred zenekara által ; a szinházban a „Tékozló“ látványos szindarabot adják. Kaufmann bérlő pedig ünnepélyesen megnyitja a „Pannonia“ kávéházat ; a Magyari testvérek pedig a Vilmos féle vendéglőben, zeneestélyt rendeznek, — a Frohner kávéházban is zeneestély tartatik.

— **Bosznay** J. czég „Alkalmi eladás“ czimü hirdetésére ez uton is felhivjuk olvasóink figyelmét. (Emke.)

Vidéki levél.

H.-Böszörmény 889. Nov. 29.

Tekintetes Szerkesztő úr!

A Hajdu vármegyei tisztujitás tárgyában Debreczenben f. hó 10-én tartott értekezleten megalakult tisztujitási párt magatartására és czéljaira vonatkozólag, részint becses lapjában, — a lap november 26-ki számában, részint a Debreczen N.-váradi Értesitőben (novemb. 24.) megjelent hirekkel kapcsolatban, a Hajdu-vármegyei választó közönség tájékoztatása szempontjából, szükségesnek tartom kinyilatkoztatni : hogy a tisztujitó párt azon tervezettől, a melyet f. évi nov. 10. értekezletén megállapitott, és a melynek jegyzőkönyve másolatát, a „Debreczen“ f. évi nov. 26-ki számában az elnökletem alatt ülésezett végrehajtó bizottság közzé tette, — legkisebb részben sem tért el, és hogy a párt ujabb értekezletre össze hiva nincs.*)

Kérem a Tekintetes Szerkesztőséget, hogy e nyilatkozatomnak becses lapjának legközelebb megjelenendő számában helyet adni méltóztassék, tisztelettel :

Ránky Béla
végrehajtó bizottsági elnök.

*) Az ujabb pártértekezlet hirét mi a végrehajtó bizottság egyik igentisztelt, illetékes tagjától hallottuk. (Szerk.)

Jótékonyság.

Csak mégis dobog könyörületes és nemesen érző szív még a keblekben! Csak nem hamvadott még el a felebaráti szeretet tüze az emberekben, a mely szeretet pedig a mai anyagiság világában kialvó félben látszónak mutatkozott. — Ez állitásnak kiváló igazolását tanusitja helybeli ügyvéd és ref. egyházi presbyter **Kovács József** urnak hozzám alulirotthoz folyó évi nov. 22-én keltezve intézett levele. E levélben tisztelt ügyvéd ur a felől értesitvén engem, hogy ő a helybeli tek. kir. törvényszék által a szerencsétlen Móricz család vagyonának zárositása s leltározásánál ügygondnokul rendeltetvén, bevégzett eljárása dijául a kir. törvényszék által részére meghatározott 66 frttal az illető zárgondnok által ki is elégittetett. — Ezen 66 frtot tisztelt ügyvéd ur magának megtartani, felhasználni nem akarta, hanem szeretetet kivánt általa gyakorolni. Ama család szerencsétlenségét (igy hangzik a lelkes levél) ugy is a szeretet hiánya okozta, s közvetve az eredményezte eme dijazást is, — hadd legyen hát (igy hangzik tovább a meleg hangu levél) ez a szeretteté. — Ugy véli folytatja levelező, hogy a helybeli ev. ref. egyház legjobban fogja tudni, hogy a szeretet szolgálatában miként használtassék fel az az, annálfogva annak felhasználása meghatározásához ő magának semmiféle hozzá szólási jogot fen nem tart s csak véleményképen emliti, hogy a mi Debreczenben oly szégyenletes, a közönségre nézve pedig oly sokféleképen kellemetlen sőt veszélyes, talán lehetne ez is egy porszem — megvalósitásához annak, hogy az utczai, házanként koldulás, — egyes irtózatot keltő alakoknak az utczán látása megszüntettessék.“

Eddig van a mély érzelmekkel teljes levélnek tartalma. En a levéllel s annak 66 frt mellékletével a f. évi Nov. 24-én megtartott egyházi közgyülésben beszámolván, az ottan 231 sz. alatt kelt végzésnél fogva a nemes szivü ajánlat az egyházi közgyülés által hálás köszönettel fogadtatván, határozatba ment, hogy az adományozott 66 frt az utczánkénti koldulás megszüntetését czélzó már jelentékeny tőke alaphoz csatoltatva, az adakozó Kovács József ur nevének örök időn át fenntartása mellett gyümölcsöztessék. — Részemről is, midőn nyilvános köszönetemet fejezem ki, szivből óhajtom, hogy támaszszon a gondviselés egyházunk kebelében Kovács József ügyvédhez hasonló minél több nemes keblü emberbarátot!

Kelt Debreczenben, 1889. Nov. 29.

Szücs István
ref. egyházi főgondnok.

Irodalom.

Kérelem. Felkérem t. gyüjtőimet és mind azokat, kik kiadandó költeményeimre előfizetni szándékoznak, hogy a gyüjtőiveket és az előfizetési dijakat f. évi decz. hó 10-ig hozzám eljuttatni sziveskedjenek, — hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozhassam magamat. Tisztelettel tudatom, hogy most már (a könyv kézbesitése alkalmával való fizetési kötelezettség mellett) megrendeléseket is örömest elfogadok. Könyvem nyomdai kiállitása kezdetét vette, az első iv már ki is van szedve. 12 iv tartalomra fog terjedni, finom sárgás-fehér papirra nyomva, ugy, hogy bekötve diszkönyvnek is beválik. Esetleg a karácsonyi ünnepekre, de legkésőbb január hó második felében meg fog jelenni. — Debreczen, 1889. nov. hó 30-án. Kósa Barna.

Boldizsár Kálmán felkéri mindazokat, a kik „Prózák“ czim alatt kiadandó beszély kötetére még előfizetni akarnak, hogy az előfizetési pénzeket a „Debreczeni Ellenőr“ könyvkiadóhivatalába küldjék be ; valamint azok is tisztelettel felkéretnek, a kik gyüjtőiveket tartanak maguknál, hogy azokat szintén a kiadóhivatalhoz juttatni sziveskedjenek, akár van rá előfizető irva, akár nincs, hogy a kötet kiállításához minél előbb hozzá lehessen kezdeni.

Szinház.

Hála a komoly Muzsa hatalmának, a közönség végre őszinte tudatára ébred annak, hogy nem az operette az, melyben igaz mulatságot találhat s a szinházban az utóbbi időben jobban látogatja a drámai és vigjátéki előadásokat, mint az operettet. Mig a „Nebántsvirág“ ez idei első előadása ugyanazon sorsban részesült, mint „Kisasszony feleségem“, „Donna Juanitta“, „Fatinicza“, „Boccaccio“ sat., hogy t. i. teljesen üres volt a nézőtér, addig tegnap és tegnapelőtt is szép számu közönség nézte előbb az „A hol unatkoznak“ szellemes vigjátékot, tegnap pedig Ibsen „Nórá“-jának első előadását, bárha — őszintén megvalva — a Pailleron vigjátékára ahoz képest, hogy az igazgató a közönség köréből hozzáérkezett felszólitásokra (tehát közkivánatra) adta elő a darabot : telt házat vártunk, valamint tegnap „Nórá“-ra, e világhirü darab első előadására zsufolva kellett volna lenni a nézőtérnek, hiszen még Miskolczon is oly óriási volt e szinmü iránt az érdeklődés, hogy még a zenekarban is ülőhelyeket kellett elhelyezni.

Az „A hol unatkoznak“ előadásán a főfigyelem Palotay Piroska felé irányult, ki Susannet játszotta kedvesen és vonzó egyéniségének teljes szeretetreméltóságával. — A második felvonásban nyilt szinen is zajos tapsokat aratott. Vele egy szinvonalon állott Medgyaszay Evelin, ki az angol misst pompásan alakitotta. A müvésznő jó kedvvel, szellemesen játszott s a mellett igen jellemzőleg alakitott. — A többi szereplők nagyon chablonszerüek voltak s az egész előadás sok helyen vontatottan döczögött.

Magas szinvonalon állott a „Nora“ tegnapi előadása.

Magával a világhirü szinmüvel, annak geniális irójával sokat foglalkoztunk már és mutatványt is közöltünk a darabból ; igy ezuttal csak azzal kell beszámolnunk, hogy a szokatlan tendentiáju mü minő hatást tett a mi közönségünkre.

Visszafojtott lélegzettel s nagy érdeklődéssel nézte és hallgatta a közönség a darab bájos jeleneteit és a mesterien csinált, az életből vett komor dialogjait, de a szinmü befejezését, az igazságszolgáltatást, a hősnő excentrikus felfogását az anyai és hitvesi köselességekről nem acceptálta a mi publikumunk sem s elégedetlenül, csaknem zugolódva hagyta el a szinházat.

Az előadás kimagasló alakja Ardai Ida k. a. volt, e gondolkodó, routinirt fiatal müvésznő, ki rendkivül kedves organummal rendelkezik s mélyen érző szivével könyeket tud csalni a szemekbe. Eddig is tudtuk, hogy ő a társulat egyik jeles tagja, de tegnap valósággal diadalt aratott. Kár, hogy a harmadik felvonásban egy pillanatra erőt vett rajta a sentimentalismus s néhol szavalata éneklésbe csapott át, de azért az egész előadás folyama alatt mély tanulmányról tett tanuságot s meglátszott minden szaván, minden mozdulatán, hogy nagy nehéz sserepével egész az aprólékosságig minden részletében sokat foglalkozott. Olyanoktól hallottuk tegnap az előadás folyamán, a kik e szinmüvet a budapesti nemzeti szinházban látták, hogy meglepetve bámulták, mennyire hasonlit Ardai kisasszony alakitása a P. Márkus Emiliáéhoz. Mintha csak tőle lesett volna egyes részleteket. És ez a legnagyobb dicséret Ardai kisasszony alakitására.

A többi szereplők is mind müvészek voltak ez este, (és ezt most tulzás nélkül mondjuk) ugy hogy ezt az előadást oda mertük volna állitani bármely főváros müértő és kényes izlésü közönsége elé is. — Nolnár mintha csak átalakult volna olyan gengre alakot mutatott be, a milyennek párját nem csak tőle, de nálánál nagyobb müvészektől is keveset láttunk. Kifejező, erőteljes, és a mi fő, igaz volt maszkja, szava, minden mozdulata. Tegnapi nagy sikeréhez őszintén gratulálhatunk. Ép ugy Somlónak és Balassának is. Ez utóbbi (Frank orvos) oly szépen dolgozta ki utólsó jelenetét, hogy nyilt szinen is megtapsolták. Somlónak Helmer hálátlan szerepével kellett megküzdenie, de ő müvészetével azért központja maradt az előadásnak. Rénaszékinének egy kis jelentéktelen szerep jutott. Csinos tollettejeiben szépen nézett ki s szerepét értelmesen s vonzóan játszotta.

Ma az előadást hihetőleg telt ház előtt ismétlik.

* * *

Locsarekné iutalomjátéka mint már irtuk, kedden lesz, s mikor erre ismételve felhivjuk a közönség figyelmét, ujra meg ujra azt kérdezzük, hogy kell-e reclamot csinálnunk, mikor a mi kedvelt komikánk, akit a közönség kényeztetve egyszerüen Locsikánénak nevez, — megjutalmazásáról van szó. Annyi kellemes estét szerzett már ő a közönségnek, annyira kedvenczünkké lett, annyira tudunk mulatni az ő bohókás alakitásain, hogy a keddi telt házat csaknem biztosra vehetjük. Természetes, hogy a kedd esti sikerhez hozzá fog járulni az a körülmény is, hogy ez alkalomma' kerül szinre a rég nem adott „Trapezunti herczegnő“ cz. operett, mely Offenbach legsikerültebb müvei közé tartozik.

DEBRECZENI SZINHAZ.

II. Bérlet. — —

Holnap, Vasárnap 1889. Decz. 1-én,

Tékozló.

Szinmü 3 felvonásban.

MŰSOR:

Hétfő 2. „Marot bán“ tört. dráma (ünnepi előadás Vörösmarty M. emlékére.)
Kedd 3. Trapezunti herczegnő (Locsarekné j. j.) V-ik szünet.
Szerda 4. 47-ik czikk páratlan bérlet.
Csütört. 5. Arany pók II-odszor párosb,
Péntek 6. Tyukodi familiája (népelőadás) szünet.
Szombat 7. Czigánybáró páratlanbérlet.
Vasárnap 8. Nőemancipácziő párosbérlet.
Hétfő 9. Tamás bátya kunyhója páratlan bérlet.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos :
Vértesi Arnold.
Fömunkatárs : **Karczag Vilmos.**

Bátorkom a n. é. közönséget tisztelettel felkérni, hogy a mai naptól fogva, minden czégemet érdeklő megbizásait hozzám intézni, valamint tartozásait is kizárólag czégemre czimezni sziveskedjék.

Magamat a nagyérdemü közönség becses figyelmébe ajánlva, maradok

kiváló tisztelettel
Frankl Ferencz.

Alkalmi eladás.

A karácsonyi ünnepek közeledtével raktáramból nagy mennyiségü egész

gyapju női ruha kelméket,

melyeknek ezelőtt frt. 1.—, 1.20, 1.40, 1.60 és 1.80 volt métere, a mai naptól kezdve méterenként

50, 65 és 80 kr.-ért

adom el.

Ez alkalommal raktáromon felhalmozott

maradék

velez (Barchent) és **ruhakelméimet is feltünő olcsó árban**

— 16 kr.-tól feljebb —

elárusitom.

Személyes meggyőződésre tisztelettel felhivja a n. é. közönséget

BOSZNAY J. czég.

Debreczen, Czegléd-utcza.

Legolcsóbbtól legmagasabb árig

karácsonyi és ujévi ajándékok,

valamint

gyermekjátékok

legnagyobb választékban kaphatók

Szent-Királyi és Kalenda

müipar áru üzletében.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy összes kész, kezdet, és előjegyzett

kézimunkáimat

a raktár tulterhelése folytán

teljesen a beszerzési áron

adom el.

Egyidejüleg ajánlom dus raktárom

női, férfi, gyermek fehérnemüekben

és valódi **Jaeger** árukban.

Továbbá nagy választék mindég a legujabb divatu **női triko derekak**, leány és fiu **triko** és Berlini ruhácskák, **Berlini selyem és csipke kendők**, a legujabb divatu **Bolgár** (Kapison) **fejkötők, muffok és gallérok. Hajdiszek, tollak, viragok és mennyasszonyi KOSZORUK.**

Rövidáruk és szabó kellékek, **nem külömben mindennemü**

női és férfi divat és pipere czikkek.

a legolcsóbb árak mellett.

Györi Ignácz,

Debreczen, főtér, a „Bika“ szállodával szemben

Szives tudomására hozom a t. közönségnek, miszerint üzletemet az

ŐSZI- és TÉLIIDÉNYRE

bel és külföldi szövetekkel

nagyválasztékban felszereltem. Ajánlom azok között különösen

brassói szövet készletemet.

Saját üzletemben készült, kitünő szabásu és jó minőségü

kész férfi és gyermek öltönyök

és

UTAZÓ BUNDAKBOL

nagy raktárt tartok s azokat határozott, jutányos ár mellett a t. közönség rendelkezésére bocsátom.

Mérték szerinti rendeléseket

gyors és szolid kivitelben teljesitek.

A t. közönség által tanusitott bizalmat megköszönve, kérem azzal ezentul is szerencséltetni.

Teljes tisztelettel
Szedlák József.

Nagyválaszték női ruha szövetekben.

GYENES LAJOS

DEBRECZEN,

FŐTÉR, VÁROSHÁZ-ÉPÜLETBEN.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát:

a legujabb divatu gyapju női ruha szövetekben,

flanel, kasán és jò mosó veleszekben,

mindennemü női ruha díszitésekben,

Himaláy, Berliner, Chenilia és selyem kendőkben

kötö-pamut, kötö gyapju, czèrna

és

minden a rövidáru szakmába vágó árukban,

csipke, szalag és egyéb piperecikkekben.

Nagy raktár:

alkalmi szövetek és kellékekben.

NŐI RUHÁK KÉSZITTETÉSET

saját szöveteimből **elvállalom.**

Mintagyüjteményemet kivánatra bérmentve küldöm.

Fekete gyász kelmék.

Szép kiállitásu sirkoszorúk.

KASZANYITZKY ENDRE

előbb

Kuhinka István K.

üveg, porczellán, lámpa és háztartási czikkek raktára

DEBRECZENBEN.

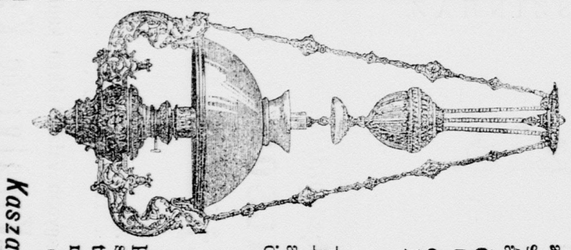

ajánlja pontos kiszolgálat és gyári árak mellett az **őszi és téli idényre ujonnan érkezett** és nagyválasztékkal berendezett

Ditmar

és

Brünner-féle

a legjobbnak elismert gyártmányu,

salon, függő

és

asztali

petroleum lámpáit s minden hozzá tartozó czikkek **nagy** raktárát.

Tisztelettel

Kaszanyitzky Endre

Képes árjegyzékek kivánatra bérmentve.

Fényes Mór

férfi és fiu ruha üzlete

Debreczen, Miklós-utcza sarkán

Ajánlja a **téli idényre**

alanti felette jutányos átjegyzékét:

1	**férfi** egész öltöny	6	frt	—	krtól.
1	„ téli kabát	3	„	75	„
1	„ mentsikof	8	„	—	„
1	„ mikádó kabát szövet béléssel	5	„	50	„
1	„ nadrág	2	„	50	„
1	báránybéléses kabát	8	„	—	„
1	**fiu** egész öltöny	3	„	—	„
1	„ téli kabát	3	„	—	„
1	„ mentsikof	5	„	—	„
1	„ mikádó	4	„	50	„
1	köpenyek valódi erdélyi anyagból	8	„	—	„

feljebb, egész a legfinomabbig.

Legolcsóbb bevásrlási forrás.

Utazó bundákat farkas, sopp, fekee erdélyi bárány béllel és városi bundákat igen olcsó árban számitok.

Tömeges látogatást kér

tisztelettel

FÉNYES MÓR

a Miklós-utcza sarkán.

Pirszèn (Coaks)

ugyszinte

kőszenet fütésre s kovácsok

részére legjobb minőségben házhoz szállitva ajánl jutányos áron

a légszeszgyár igazgatósága

DEBRECZENBEN.

Megrendeléseket részünkre elfogad

MENDELOVITS LAJOS üzletében.

A KI NEM TUDJA,

hogy a sok hirdetett gyógyszer közül melyik **felelne meg leginkább** betegségének, az kérje azonnal levelező-lapon **Richter kiadóintézetétől Lipcsében,** a képekkel ellátott **„A Betegbarát“** czimü könyvecskét. A hozzá nyomtatott hálairatok bizonyitják, hogy a müvecskében foglalt **jó** tanácsok követése által, nem csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkiadást, hanem még a **vágyva-vágyott gyógyulást** is hamar megtalálták. A könyv **ingyen** küldetik meg.

TÓTH GYULA

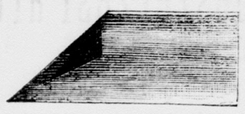

előbb TÓTH LAJOS ès TÁRSA

vaskereskedő czèg, DEBRECZEN, városháza épület,

ajánl dus választékban kitünő minőségben és legjutányosabb árak mellett:

öntött vaskályhákat

fa és szabályozható szèn és koksz fütésre, hazai gyártmány.

Eredeti **„FRIEDLANDI“** szabályozható, töltő és

„meidingi sysztem” kályhák

szén és koksz fütésre, csiszolt és nickl párkányzattal, ugyszintén köpenynyel,

mindenféle szinben zománczozva,

öntött vas és lemez takarék konyhákat,

Tizedes-, egyensuly-, házi-, kalmár- és rud-mérlegeket

jótállás mellett,

zománczozott öntött vasedényeket,

zománczozott kék és márványozott **lemez edényeket** jótállással,

„Excelsior“ tengeri

morzsológép, ugynevezett

KIS ORIÁS

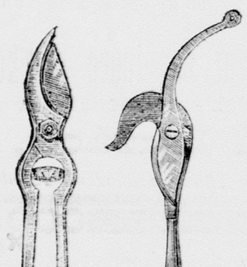

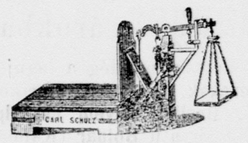

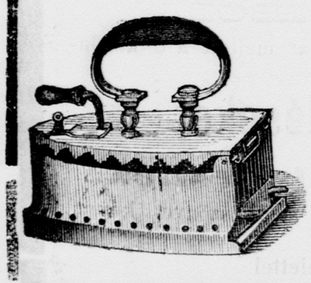

bámulatos munkaképességgel, mely óránkért 2—3 hektoliter tengeri-csövet, akár száraz

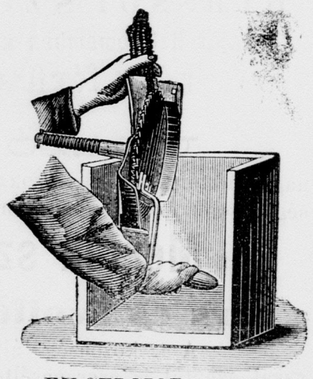

akár nedves, tisztán lemorzsol,

drja 3 frt 25 kr.

„EXCELSIOR“ tengeri morzsológép.

A Mc. Cormick aratógép képviselete

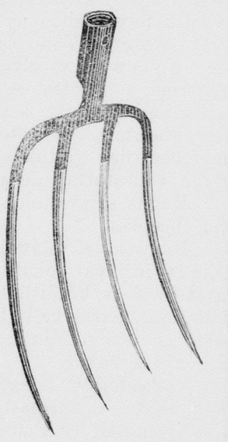

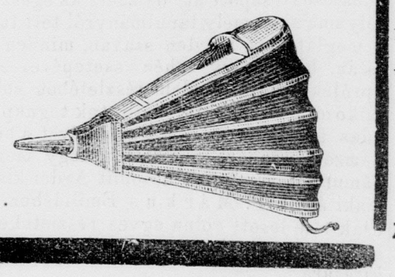

KUHINKA ISTVAN K. és FIA

UJ-ANTALVÖLGYI ÜVEGGYAR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

FIÓK RAKTÁRA

PIACZ-UTCZA 1903.

Általánosan elismert üvegyártmányunkon kivül ajánljuk a nagyérdemü közönség becses figyelmébe ez idényre berendezett kizárólag —

Ditmàr és Brünner-féle

lámpák nagy raktárát; eredeti gyári árakban, u. m.

asztali, ebédlő, háló és szalon lámpák csillárral

vagy nélkül, mindennemü lámpa **alkatrészek,** kitünő minőségü lámpa belek.

A kezelés czélszerüségénél fogva melegen ajánlhatjuk a szab. Triumph és Excelsior égőket, melyek 100 gyertya lángot pótolnak; különösen üzlet helyiségek megvilágitására alkalmasak.

Megbizások a legpontosabban teljesittetnek.

Egeszen ingyen

és bérmentve

küldök kivánatra bárkinek egy dus választéku mintagyüjteményt a legujabb divatu **őszi** és **téli** ruha

gyapjuszövetek

ezekből a gyári áron alól számitva:

3.10 mtr szöv. egy egész öltönyre jó min.	. .	3.90
3.10 mtr szöv. egy egész öltönyre fin. min.	. .	4.50
3.10 mtr szöv. egy egész ölt.-re finomabb	. . .	6.80
3.10 mtr szöv. egy egész ölt.-re legfinomabb	- -	8.10
3.10 m. szöv. egy egész ölt.-re legislegf. min.	-	9.30
3.25 m. fin. fek. szöv. (1 salon ölt.-re való)	- -	9.75
2.10 m. Palmerston [egy téli kabátra való] legdivatosabb szinekben	- - - - - - - - -	5.50
2.10 m. Télikabátszöv. a legd. szinben	- - -	6.30
1.70 m. hegyi és vadászLoden (egy Loden kabátra való	- - - - - - - - - - - - - - - -	3.25
1.70 m. hegyi és vadász-Loden finom a legjobb szinekben	- - - - - - - - - - - - - - -	5.60

Mindennemü szövetek a legközönségesebbtől a legfinomabb minőségig olcsóbban mint bárhol.

Szolid kiszolgálás; meg nem felelő áruk visszavétetnek.

Szétküldés csakis utánvét mellett, vagy az összeg előleges beküldése után.

A. Kappelmacher

szövetgyár raktára

Zwittau, Brünn mellett (Mähren)

Debreczen, 1889. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr„ könyvnyomdájában Széchényi-utcza SIMON-ház.